

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
4288-20

meddelad i Stockholm den 8 april 2021

KLAGANDE

Allmänna ombudet för socialförsäkringen
103 51 Stockholm

MOTPART

Rebecca Sevenius
Larsbergs Parkväg 5
181 39 Lidingö

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 29 maj 2020 i mål nr 1830-19

SAKEN

Ersättning för arbetsresor

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

1. En person som inte kan arbeta på grund av sjukdom har rätt till sjukpenning om sjukdomen sätter ned arbetsförmågan med minst en fjärdedel. Vid bedömningen av om arbetsförmågan är nedsatt ska det beaktas om personen på grund av sjukdomen inte kan utföra sitt vanliga arbete eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder.

Dok.Id 236856

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax

Expeditionstid
måndag–fredag
09:00–12:00
13:00–16:00

2. I vissa fall kan den som är sjuk visserligen arbeta men på grund av hälsotillståndet inte ta sig till och från arbetsplatsen genom att utnyttja det färd sätt som han eller hon normalt använder. Det kan förekomma t.ex. när en person med kontorsarbete drabbas av en ben- eller fotfraktur. Hälsotillståndet behöver då inte medföra några hinder att utföra arbetsuppgifterna men kan försvåra resan till och från arbetet med t.ex. kollektivtrafik. För att underlätta återgången till arbete kan en sådan person få skälig ersättning för de merkostnader som resor med ett annat färd sätt innebär.
3. Rebecca Sevenius drabbades av en fotledsfraktur som krävde operation och efterföljande gipsbehandling. Hon blev därför sjukskriven och fick sjukpenning från Försäkringskassan. Under Försäkringskassans handläggning kom det fram att hon efter en tid skulle kunna återgå i arbete om hon reste till och från arbetet på annat sätt än kollektivt. Försäkringskassan beslutade därför att hon för perioden den 19 februari–5 mars 2018 i stället för sjukpenning skulle beviljas ersättning för merutgifter för att resa med taxi mellan bostaden och arbetet.
4. Allmänna ombudet för socialförsäkringen överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Stockholm och yrkade att domstolen skulle förklara att Rebecca Sevenius inte hade rätt till ersättning för merutgifter för resor till och från arbetet för den aktuella perioden.
5. Allmänna ombudet anförde följande. Av bestämmelsen i socialförsäkringsbalken som reglerar ersättning för merutgifter för arbetsresor framgår att ersättningen får lämnas i stället för den sjukpenning som annars skulle ha lämnats. Regleringen förutsätter att det finns en rätt till sjukpenning, dvs. att arbetsförmågan ska vara nedsatt med minst en fjärdedel. Det måste därför finnas en nedsättning av arbetsförmågan i själva arbetet för att rätt till ersättning för arbetsresor ska föreligga. Eftersom andra faktorer än rent medicinska inte får tillmätas betydelse vid bedömningen av arbetsförmågas nedsättning kan den försäkrades möjligheter att ta sig till och från arbetet inte beaktas. Även om det finns förarbetsuttalanden som talar mot en sådan tillämpning bör bestämmelsens ordalydelse ha företräde. Eftersom

Rebecca Sevenius har haft förmåga att utföra sina arbetsuppgifter, och endast har saknat möjlighet att ta sig till och från arbetsplatsen på vanligt sätt, har hennes arbetsförmåga inte varit nedsatt i sådan omfattning att hon har rätt till sjukpenning. Hon kan därför inte beviljas ersättning för merutgifter för arbetsresor.

6. Förvaltningsrätten avslog överklagandet. Förvaltningsrätten fann att ersättning för merutgifter för arbetsresor kan lämnas även när arbetsoförmågan endast består i att den försäkrade på grund av sitt hälsotillstånd inte kan resa till och från arbetet på vanligt sätt.
7. Allmänna ombudet överklagade till Kammarrätten i Stockholm som avslog överklagandet. Kammarrätten konstaterade att ersättning för arbetsresor endast kan lämnas om förutsättningarna för sjukpenning är uppfyllda. Kammarrätten fann vidare att det inte finns något hinder mot att vid bedömningen av en försäkrads arbetsförmåga även beakta förmågan att ta sig till och från arbetet. Rebecca Sevenius var på grund av arbetsoförmåga, som bestod i att hon på grund av sjukdom inte kunde ta sig till och från sin arbetsplats, förhindrad att utföra sina arbetsuppgifter. Försäkringskassan hade således fog för sitt beslut att i stället för sjukpenning bevilja henne ersättning för merutgifter för arbetsresor.

YRKANDEN M.M.

8. *Allmänna ombudet för socialförsäkringen* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva underinstansernas avgöranden och förklara att Rebecca Sevenius inte har rätt till ersättning för merutgifter för arbetsresor för den aktuella perioden.
9. *Rebecca Sevenius* anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Frågan i målet**

10. Frågan i målet är under vilka förutsättningar som en försäkrad har rätt till ersättning för arbetsresor.

Rättslig reglering m.m.

11. Av 27 kap. 2 § första stycket socialförsäkringsbalken framgår att en försäkrad har rätt till sjukpenning vid sjukdom som sätter ned hans eller hennes arbetsförmåga med minst en fjärdedel.
12. Vid bedömningen av om arbetsförmågan är nedsatt ska, enligt 46 § första stycket, beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen inte kan utföra sitt vanliga arbete eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder honom eller henne.
13. I 5 § regleras rätten till ersättning för arbetsresor. Av första stycket framgår att för att underlätta den försäkrades återgång till arbete i anslutning till ett sjukdomsfall får, i stället för den sjukpenning som annars skulle ha lämnats, skälig ersättning lämnas för den försäkrades merutgifter för resor till och från arbetet. Enligt andra stycket lämnas ersättning endast om merutgifterna beror på att den försäkrades hälsotillstånd inte tillåter honom eller henne att utnyttja det färd sätt som han eller hon normalt använder för att ta sig till sitt arbete.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

14. Syftet med bestämmelserna om ersättning för merutgifter för resor till och från arbetet är att en försäkrad som trots sjukdom kan återgå i arbete inte ska behöva avstå från det på grund av att sjukdomen gör att han eller hon inte kan ta sig till arbetet på vanligt sätt (jfr prop. 1989/90:62 bilaga 1 s. 21).

15. Det är bara den som annars skulle ha fått sjukpenning som kan få ersättning för merutgifter för arbetsresor. Försäkringskassan måste därmed först ta ställning till om den försäkrade har rätt till sjukpenning och därefter pröva om den försäkrade ska få ersättning för merutgifter för arbetsresor i stället för sjukpenningen. Prövningen av rätten till ersättning för arbetsresor ska alltså göras med utgångspunkt i de regler som gäller för rätten till sjukpenning. Det betyder att sådan ersättning bara kan lämnas om den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel.
16. Begreppet arbetsförmåga innefattar normalt arbetsuppgifter som den försäkrade utför under sin arbetstid. Det finns dock inget hinder mot att även beakta förmågan att ta sig till och från arbetet vid bedömningen av en försäkrads arbetsförmåga. Att det är så bestämmelserna är avsedda att tillämpas framgår av förarbetsuttalanden. Om den försäkrade är tillfälligt förhindrad att ta sig till arbetet på vanligt sätt ska detta vägas in vid bedömningen av arbetsförmågan (prop. 1994/95:147 s. 22 och 47 f.).
17. Det är alltså inte – som allmänna ombudet anser – en förutsättning för att den försäkrade ska kunna beviljas ersättning för merutgifter för resor till och från arbetet att arbetsförmågan är nedsatt med minst en fjärdedel i förhållande till arbetsuppgifterna som sådana. Även förmågan att ta sig till och från arbetsplatsen ska beaktas vid bedömningen av arbetsförmågan.
18. Av utredningen i målet framgår att Rebecca Sevenius hade en arbetsoförmåga som bestod i att hon på grund av sjukdom var förhindrad att ta sig till och från arbetsplatsen på vanligt sätt. Försäkringskassan har därmed haft fog för sitt beslut att under den aktuella perioden bevilja henne ersättning för merutgifter för resa

mellan bostaden och arbetet i stället för sjukpenning. Överklagandet ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Kristina Ståhl, Kristina Svahn Starrsjö, Helena Rosén Andersson och Mats Anderson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Ia Hamlin.